एकाइ ४ · सामाजिक समस्या र समाधान

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क २९

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ३

१. फजुल खर्च
२. देखासिकी
३. शोषण
४. मानव बेचबिखन
५. मध्यस्थकर्ता
६. आन्तरिक शान्ति

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ चित्रको नामाङ्कन

बोध · ३

१. असमानता
२. निरक्षरता
३. विभेद
४. शोषण
५. सभ्य समाज
६. विकृति

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

ज्ञान · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** कम्पनीमार्फत जाँदा होस् वा आफैँ जाँदा, सरकारको श्रम स्वीकृति लिनैपर्छ।
iii. ✗ **बेठिक:** युद्ध नहुनु मात्र शान्ति होइन। कसैले भोक, डर, भेदभाव वा अन्याय भोगिरहेको छ भने त्यहाँ पूरा शान्ति हुँदैन।
iv. ✓ **ठिक**

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ जात, धर्म, भाषा, लिङ्ग, धन, क्षेत्र वा अपाङ्गताका आधारमा कसैलाई फरक र अपमानजनक व्यवहार गर्नु भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ व्यक्ति व्यक्ति वा समूह समूहबिच विचार, काम वा स्वार्थ नमिल्दा उत्पन्न हुने विवादको अवस्था भनी लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ झगडाभन्दा कुराकानी र हिंसाभन्दा सहयोग रोज्ने समाजको बानी भनी लेखेमा।

ङ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ मानिसको आचरणले (अनुशासन, शिक्षा, मानवीय गुण र सहयोगले) भनी लेखेमा।

च. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ कानुनको पालना गर्ने भनी लेखेमा।

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

छ. **अङ्क विभाजन** **ज्ञान · १**

✓ न्यायिक समिति लेखेमा।

ज. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ स्वार्थ बाझिनु भनी लेखेमा।

झ. **अङ्क विभाजन** **बोध · १**

✓ सकारात्मक सोच, तनाव व्यवस्थापन, योग वा ध्यानमध्ये कुनै एक लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ छोरा वा छोरी, पुरुष वा महिला भएकै कारण खाना, शिक्षा, स्वास्थ्य, काम, सम्पत्ति वा निर्णयमा फरक व्यवहार गर्नु भनी लेखेमा।

✓ छोरा र छोरीको क्षमता बराबर हुन्छ, विभेदले प्रतिभा खेर जान्छ, संविधानले समानताको हक दिएको छ वा आधा जनसङ्ख्या पछि परे देश पछि पर्छ जस्ता कुनै एक कारण लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · २**

✓ अपरिचित व्यक्तिको लोभलाग्दो प्रस्तावमा नपर्ने र अभिभावकलाई बताउने, वा शङ्कास्पद व्यक्ति देखे प्रहरी र जनप्रतिनिधिलाई खबर गर्ने जस्ता कुनै एक उपाय लेखेमा।

✓ गाउँमा जनचेतनाका कार्यक्रम चलाउने, विदेश जाँदा श्रम स्वीकृति लिएर मात्र जाने, आयआर्जन र रोजगारी बढाउने वा दोषीलाई कानुनी कारबाही गराउने जस्ता अर्को कुनै एक उपाय लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ विद्यार्थीलाई डर र त्रासबिना पढ्ने वातावरण चाहिन्छ, वा बन्द, हडताल र राजनीतिक गतिविधिले पढाइ बिग्रन्छ भनी लेखेमा।

✓ भेदभावरहित वातावरणमा सबैले समान अवसर पाउँछन्, विद्यालयमा सिकेको शान्तिपूर्ण व्यवहार घर र समाजसम्म पुग्छ, वा शिक्षा पाउने बालबालिकाको हक सुरक्षित हुन्छ भनी लेखेमा।

६ लामो उत्तर

उत्तर **बोध · ४**

विद्यालय शिक्षाको केन्द्र हो। यहाँ अक्षर र अङ्क मात्र होइन, अनुशासन, स्वावलम्बन, सहयोग र असल आचरण पनि सिकाइन्छ। सबै जात, धर्म र आर्थिक अवस्थाका विद्यार्थी एउटै कक्षामा बसेर पढ्दा समानताको भावना बढ्छ। अतिरिक्त क्रियाकलापबाट मेलमिलाप र सामूहिक काम गर्ने बानी बस्छ। विद्यालयले च्याली, नाटक र प्रतियोगिताबाट कुलत र कुरीतिविरुद्ध समाजलाई सचेत बनाउँछ। शिक्षक र विद्यार्थीको असल आनीबानी समाजले पनि सिक्छ। यसरी समाजलाई सभ्य बनाउने अग्रणी संस्था भएकाले विद्यालयलाई सामाजिक सभ्यताको प्रतीक भनिन्छ।

अङ्क विभाजन

✓ विद्यालयमा अनुशासन, स्वावलम्बन र असल आचरण सिकाइन्छ, अर्थात् चरित्र निर्माण हुन्छ भनी लेखेमा।

✓ सबै जात, धर्म र आर्थिक अवस्थाका विद्यार्थी सँगै पढ्दा र अतिरिक्त क्रियाकलापमा भाग लिँदा समानता, मेलमिलाप र सामूहिकताको भावना बढ्छ भनी लेखेमा।

✓ च्याली, वक्तृत्वकला, सडक नाटक, गीत र कविताबाट विद्यालयले कुलत र कुरीतिविरुद्ध समुदायलाई सचेत बनाउँछ भनी लेखेमा।

✓ शिक्षक र विद्यार्थीको अनुकरणीय आनीबानी समाजले पनि सिक्छ, त्यसैले विद्यालय समाजको सभ्यता विकास गर्ने अग्रणी संस्था हो भनी निष्कर्ष लेखेमा।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · २**

धेरैलाई “मानिसले के भन्लान्” भन्ने डर हुन्छ र उत्सवलाई इज्जतसँग जोडिन्छ, त्यसैले कम खर्च गर्दा सानो देखिने डर हुन्छ। यसलाई घटाउन शिक्षासँगै समुदायको साझा निर्णय चाहिन्छ। वरपिपल टोलले जस्तै सबैले मिलेर कम खर्च गर्ने निर्णय गरे कसैलाई लाज लाग्दैन, र सादा उत्सव गर्नेलाई सम्मान गर्ने चलनले पनि देखासिकी घट्छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ “मानिसले के भन्लान्” भन्ने डर, वा उत्सवलाई इज्जत र प्रतिष्ठासँग जोड्ने सोचका कारण भनी लेखेमा।
- ✓ समुदायले मिलेर कम खर्च गर्ने साझा निर्णय गर्ने, वा सादा उत्सव गर्नेलाई सम्मान गर्ने चलन बसाल्ने भनी लेखेमा।

८ क्रियाकलाप: हाम्रो वरपरका द्वन्द्व

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

द्वन्द्व ठाउँअनुसार फरक हुन्छन्: कुलोको पानी, जग्गाको सिमाना, फोहोर फाल्ने ठाउँ, चर्को आवाज, बेन्चमा बस्ने ठाउँ, जिस्काउने बानी, हल्ला आदि। कारण पाठमा दिइएका कारणसँग मिल्नुपर्छ (गलत सूचना, सम्मान नगर्नु, गलत बुझाइ, स्वार्थ बाझिनु, पक्षपात आदि)। उपायमा दुवै पक्षको कुरा सुन्ने, छलफल गर्ने, मध्यस्थकर्ता, सहमति र सम्झौता जस्ता कुरा आउनुपर्छ। कसैको नाम लेख्नुहुँदैन।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	११	१२	४	२	**२९**

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking